

Flora- en faunaonderzoek

**Stobbebroekerveldweg 2a
Raalte**

Flora- en faunaonderzoek

Stobbebroekerveldweg 2a Raalte

Titel	Flora- en faunaonderzoek Stobbebroekerveldweg 2a Raalte
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Groenadviesbureau H.A. ten Have Spanjaardsdijk 53 7433 PW Schalkhaar
Datum	10 juni 2014
Status	1 ^e concept

Bureau
Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	Inleiding	
2.2	Flora- en faunawet	
2.3	Natuurbeschermingswet	
2.4	Ecologische hoofdstructuur	
2.5	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	7
3.1	Gebiedsbeleid	
3.2	Veldonderzoek flora	
3.3	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	9

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In het buitengebied ten noordwesten van Raalte ligt een terrein dat bestaat uit een paardenwei met paardenbak en stallen. De eigenaar heeft het voornemen om het terrein anders in te richten en de stallen te herbouwen. Hiervoor worden de huidige gebouwen gesloopt. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de structuurvisie.

Figuur 1. Raalte-Noord met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde *quick scan* van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

Een *quick scan* betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De *quick scan* is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een *quick scan* geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is, zover mogelijk en nodig, gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en de website van waarneming.nl. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van de websites van provincie Overijssel en het ministerie. Op 3 juni 2014 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied en ingreep

Het plangebied ligt aan de Stobbebroekerveldweg 2a net ten noordwesten van Raalte. Het terrein is omsloten door landbouwpercelen en aan de westkant door een vrijstaande woning. Langs de weg staan relatief jonge eiken in laanverband en ook langs de zuid-, west- en oostgrens van het plangebied is opgaande begroeiing aanwezig. Ten noorden van het plangebied toe raken de singels onderbroken om vervolgens geheel te verdwijnen. Het plangebied bestaat grotendeels uit een paardenbak en regulier, soortenarm weiland. De paardenbak is al enige tijd niet gebruikt en begroeid geraakt met kruiden. In de zuidoosthoek van het terrein zijn de gebouwen gesitueerd, bestaande uit een grote stal aan de zuidzijde en aan de noordzijde een reeks kleine, geschakelde schuurtjes en stalletjes met een min of meer provisorisch karakter. Rond de gebouwen is het terrein bestraat. De grote stal is opgetrokken uit gemetselde stenen met een golfplaten dak. De gevels zijn voorzien van een ongeïsoleerde spouw zonder ventilatiegaten. De top van de spouw is afgesloten door een balk (zijgevels) of dichtgemetseld (kopse gevels). Het dak is enkel, dat wil zeggen niet van beschot of isolatie voorzien. De stal beschikt over een zolder. Op de begane grond is het gebouw in paardenboxen verdeeld. Op het moment van het bezoek waren de boxen onbezet. De geschakelde schuurtjes en stalletjes zijn gemaakt van verschillende materialen, zoals profielplaat, kalkzandsteen, houten beschot, plaatmateriaal en dergelijke. De dakbedekking bestaat uit golf- en plaatmateriaal. Alle wanden en dakbedekkingen zijn enkel. Het complex is in gebruik voor de opslag van veebenodigdheden en het stallen van dieren. Opgaande begroeiing is naast de singels nauwelijks op het terrein aanwezig. Nabij de ingang in de zuidoosthoek staan enkele coniferen en heggetjes. De singel langs de oostkant bestaat ter hoogte van de gebouwen uit allerlei uitheemse plantmateriaal, zoals sierheesters en veel coniferen. In de singel staat nabij de ingang ook een oude eik. Op het terrein is geen oppervlaktewater aanwezig. Langs de oostelijke singel loopt een greppel die tijdens het veldbezoek niet watervoerend was.

Het voornemen bestaat om het terrein te reconstrueren met behoud van de huidige functie. Daartoe zal de huidige bebouwing gesloopt worden en vervangen door één groter bedrijfsgebouw. De nieuwbouw komt net als de oudbouw in de zuidoosthoek te staan. Verder wordt de inrichting van het terrein enigszins aangepast. Zo wordt een deel van het weiland gereserveerd voor de aanleg van een longerbak. De singel langs de oostzijde wordt vervangen door inheemse soorten en verder noordwaarts doorgetrokken. Een oude eik en es die nu deel uitmaken van de singel blijven behouden.

Figuur 2. Luchtfoto huidige situatie met projectgrens bij benadering (geel).

Figuur 3. Schets toekomstige erfinrichting.

Foto 1. Hoofdstal.

Foto 2. Bijgebouwen met links een schuur en rechts een stal.

Foto 3. Singel aan de oostzijde van het terrein.

Foto 4. Paardenbak met op de achtergrond de gebouwen.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In deze twee wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Conventionie, Conventionie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland is geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen kan op grond van artikel 75 worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I.

Verbodsbepalingen

Art. 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Art 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Art 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Art 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen.

In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast.

In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,

2) er is geen alternatief,

3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Per 26 augustus 2009 is de beoordeling van ontheffingen en het gebruik van gedragscodes gewijzigd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Verder is de lijst uitgebreid van vogels waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn is het alleen nog mogelijk ontheffing te krijgen op grond van een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Ontheffing op basis van belang j ' de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is niet meer mogelijk. Met betrekking tot de soortgroep vogels kan daarnaast ook geen ontheffing meer worden aangevraagd op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'

Er is nadruk komen te liggen op het voorkomen van negatieve effecten. Bij ingrepen die negatieve effecten hebben zijn er twee mogelijkheden:

1. Mitigatie

Wanneer door toepassing van mitigerende maatregelen negatieve effecten kunnen worden voorkomen, is een ontheffing niet meer verplicht.

2. Ontheffing

Wanneer mitigatie niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd.

ontheffing

Bij de beoordeling dienen de volgende vragen in onderstaande volgorde te worden beantwoord:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b) *
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Tabel 3-soorten

Bijlage 1-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

2.3 Natuurbeschermingswet

De NB-wet heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden met een hoge ecologische waarde in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Verder vallen ook Beschermde Natuurmonumenten onder de NB-wet. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De vier genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende Provincie.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale streekplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3 RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Het plangebied is geen onderdeel van beschermde natuurgebieden en ook in de directe omgeving liggen geen gebieden die op dit vlak relevant zijn. De dichtstbijzijnde beschermde gebieden (Ecologische Hoofdstructuur) liggen op minimaal anderhalve kilometer van het plangebied. Gelet op de beperkte schaal en de bestemming van het plangebied zijn negatieve effecten op beschermde natuurgebieden uit te sluiten.

3.2 Veldonderzoek flora

De vegetatie van het terrein was kenmerkend voor voedselrijk agrarisch gebied met algemene graslandsoorten en planten van stikstofrijke zomen, zoals Ruw beemdgras, Kropaar, Kweek, Gestreepte witbol, Gewoon struisgras, Grasmuur, Gewone hoornbloem, Scherpe boterbloem, Rode klaver, Smalle weegbree, Kleine ooievaarsbek, Gewone braam, Grote brandnetel, Kleefkruid en Echte kamille. In de paardenbak stonden enkele pionierssoorten van min of meer zandige bodem, namelijk Zandhoornbloem, Rode schijnsparrie en Tijmereprijs. Er zijn geen bedreigde of beschermde soorten gevonden en het voorkomen van dergelijke soorten is uit te sluiten op basis van het voormalige en huidige grondgebruik.

3.3 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. Er zijn geen soorten daadwerkelijk waargenomen. Wel waren sporen aanwezig van kleine zoogdieren in de vorm van holen in de singel. In de stal lagen uitwerpselen van vermoedelijk Huismuis (onbeschermd). Het terrein is geschikt voor algemene, kleine zoogdieren van tabel 1, zoals Egel, Veldmuis, Rosse woelmuis, Gewone bosmuis, Huisspitsmuis en Bosspitsmuis. De strikter beschermde soorten kleine zoogdieren komen niet in de regio voor of de geschikte habitat ontbreekt voor dergelijke soorten. De mogelijkheden voor verblijf van grotere soorten zijn beperkt, omdat toegankelijke, besloten ruimten binnen het plangebied beperkt beschikbaar zijn. Er zijn, bijvoorbeeld op de zolder, geen verblijfplaatsen van grotere zoogdieren gevonden. Grotere zoogdieren zijn wel als passant te verwachten.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). Er zijn geen vleermuizen of sporen van vleermuizen gevonden. Verblijfplaatsen bevinden zich in bomen of kunstwerken, zoals gebouwen. Op het terrein is geen geschikte begroeiing gevonden die kan dienen als verblijfplaats, bijvoorbeeld secundaire holten in bomen. Van de gebouwen is alleen de grote stal beperkt geschikt wat de zolder betreft. De spouw van de grote stal is niet toegankelijk en van het schuurtjes complex is alles enkelwandig. De zolder van de grote stal is matig geschikt, omdat hij betrekkelijk licht is. Op de lege zolder zijn geen vleermuizen of sporen van vleermuizen gevonden. Op grond van de ongeschiktheid van de bomen en de meeste ruimten van de gebouwen voor vleermuizen, en de afwezigheid van vleermuizen op de zolder van de stal, wordt de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied uitgesloten geacht. Vermoedelijk maakt het plangebied deel uit van het foerageergebied van vleermuizen. Hierop is geen negatieve invloed te verwachten als gevolg van de ingreep.

Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd.

In het plangebied zijn broedvogels zonder vaste nestplaats vastgesteld in de opgaande begroeiing en in het schuurtjescomplex. In de opgaande begroeiing kwamen gebruikelijke soorten van bos en struweel voor, zoals Zanglijster, Grauwe vliegenvanger, Merel, Winterkoning, Houtduif, Tjiftjaf, Grasmus en Pimpelmees. In de stal van het schuurtjescomplex broedde minimaal één boerenzwaluw. Verder was een oud nest van Winterkoning aanwezig. Op het terrein zijn geen soorten waargenomen met vaste nestplaatsen, zoals uilen, roofvogels of Huismus. Ook zijn geen sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van dergelijke soorten.

Amfibieën en reptielen

Alle soorten amfibieën en reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied is vrijwel ongeschikt voor amfibieën vanwege het agrarische karakter van de omgeving, de openheid van het terrein en het ontbreken van geschikt voortplantingswater. Van amfibieën zijn hoogstens tabel-1-soorten, zoals als een Bruine kikker of Gewone pad te verwachten, met name in de singel. Voor reptielen voldoet het plangebied en de omgeving niet aan de habitateisen. Deze groep is volledig uit te sluiten.

Vissen

In het plangebied komt geen permanent oppervlaktewater voor. Hierdoor zijn vissen en met name beschermde vissoorten uit te sluiten.

Ongewervelden

Het plangebied vertegenwoordigt geen belang voor beschermde soorten uit de overige soortgroepen. Een negatief effect op beschermde soorten uit de groep ongewervelden is uitgesloten.

4 CONCLUSIES

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of in de directe omgeving van beschermde gebieden. Op grond van de planschaal en de bestemming van het terrein is een effect op beschermde gebieden in de omgeving uit te sluiten.

Flora

- Er zijn geen bedreigde of beschermde plantensoorten aangetroffen. Het voorkomen van bedreigde en strikter beschermde soorten is uit te sluiten.

Fauna

- De ingreep heeft kan een negatief effect hebben op tabel 1-soorten uit de groepen zoogdieren en amfibieën. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.
- Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, maar hierop is geen negatief effect te verwachten.
- In de gebouwen en opgaande begroeiing broeden vogels zonder vaste nestplaats.
- Broedvogels met een vaste nestplaats zijn niet vastgesteld.
- Het plan is niet van invloed op strikter beschermde planten, zoogdieren, reptielen, strikter beschermde amfibieën, vissen en ongewervelden.

Uit het onderzoek komen naar voren dat het plan – wat de strikter beschermde soorten betreft – een negatief effect kan hebben op broedvogels zonder vaste nestplaatsen. Het is verboden broedsels van vogels te verstoren of te vernielen. Daarom dienen de sloop van de gebouwen en het rooien van groen ten minste buiten de periode half maart – half juli te gebeuren. Eerdere en met name latere nestgevallen zijn mogelijk. In de periode november-februari is de kans op verstoring van broedsels nihil.

